

MAKTAB AMALIYOTCHI PSIXOLOGINING ASOSIY VAZIFALARI HAMDA TA'LIM SOHASIDAGI O'RNI VA AHAMIYATI

Parpiyeva Dildora Foziljonovna

Namangan viloyati Uchqo'rg'on tumani 45-maktab psixologi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada maktab amaliyotchi psixologining ta'lim tizimidagi o'rni, uning asosiy vazifalari, o'quvchilar, o'qituvchilar va ota-onalar bilan ishlash yo'nalishlari tahlil qilinadi. Shuningdek, psixologik xizmatning ahamiyati, o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishi va ta'lim samaradorligiga ta'siri yoritiladi.

Kalit so'zlar: maktab psixologi, psixologik xizmat, o'quvchi, diagnostika, profilaktika, maslahat, rivojlanish, ijtimoiy muhit, tarbiya, psixologik yordam.

KIRISH

Maktab psixologi — bu ta'lim muassasasida faoliyat yuritadigan mutaxassis bo'lib, u o'quvchilarning ruhiy holatini o'rganadi, ularning shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi va turli psixologik muammolarni bartaraf etishga yordam beradi. U maktabdagi eng muhim kasblardan biri hisoblanib, o'quvchi, o'qituvchi va ota-ona o'rtasida muhim bog'lovchi rolini bajaradi. Maktab psixologining asosiy maqsadi — sog'lom psixologik muhit yaratish va o'quvchilarning to'laqonli rivojlanishini ta'minlashdir.

Maktab psixologi o'quvchilarning xulq-atvori, qiziqishlari, qobiliyatlari va hissiy holatini o'rganadi. U kuzatish, suhbat, testlar va turli psixologik metodlar orqali har bir o'quvchining individual xususiyatlarini aniqlaydi. Shu asosda o'quvchilarga individual yondashuvni tashkil etadi va ularning muammolarini hal qilishda yordam beradi. Ba'zi o'quvchilar o'qishga moslashishda qiynaladi, boshqalari esa tengdoshlari bilan munosabatda muammolarga duch keladi. Psixolog bunday vaziyatlarda ularga to'g'ri yo'l-yo'riq ko'rsatadi.

Shuningdek, maktab psixologi o'quvchilarga psixologik maslahat beradi. Ular bilan individual suhbatlar o'tkazib, ichki kechinmalarini tushunishga harakat

qiladi va muammolarini yengishga ko'maklashadi. Bu jarayonda psixolog maxfiylikni saqlaydi va o'quvchining ishonchini qozonadi. Ishonchli muhit yaratilganda o'quvchi o'z muammolarini ochiq ayta oladi.

Maktab psixologi nafaqat o'quvchilar bilan, balki o'qituvchilar bilan ham ishlaydi. U pedagoglarga o'quvchilarning psixologik xususiyatlari haqida ma'lumot beradi, dars jarayonida individual yondashuvni qo'llash bo'yicha tavsiyalar beradi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beradi. O'qituvchi va psixolog hamkorligi o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali qiladi.

Bundan tashqari, psixolog ota-onalar bilan ham aloqada bo'ladi. U ota-onalarga farzandining rivojlanishi, xulqi va psixologik xususiyatlari haqida maslahat beradi. Ota-onaning farzandiga to'g'ri munosabati, uni qo'llab-quvvatlashi va tushunishi bolaning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Shu sababli psixolog oila bilan hamkorlikni muhim deb biladi.

Maktab psixologi turli profilaktik ishlarni ham amalga oshiradi. U o'quvchilar orasida bulling, agressiya, stress va boshqa salbiy holatlarning oldini olishga qaratilgan treninglar va suhbatlar tashkil etadi. Shuningdek, o'quvchilarda o'ziga ishonch, muloqot madaniyati va ijobiy xulq-atvorni shakllantirishga yordam beradi.

Psixologning yana bir muhim vazifasi — o'quvchilarning kasb tanlashiga yordam berishdir. Ularning qiziqishlari va qobiliyatlarini aniqlab, kelajakda to'g'ri kasb tanlashlariga yo'naltiradi. Bu o'quvchilarning hayotda o'z o'rmini topishiga yordam beradi.

Maktab psixologi — bu o'quvchilarning ruhiy salomatligini saqlovchi, ularning shaxsiy rivojlanishiga yordam beruvchi va ta'lim jarayonini qo'llab-quvvatlovchi muhim mutaxassisdir. Uning faoliyati orqali maktabda sog'lom psixologik muhit yaratiladi va o'quvchilarning har tomonlama kamol topishi ta'minlanadi.

Maktab psixologi — bu nafaqat bilimli mutaxassis, balki yuqori darajadagi shaxsiy fazilatlarga ega bo'lgan insondir. Uning shaxsi o'quvchilar, o'qituvchilar

va ota-onalar bilan samarali ishlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Psixolog shaxsining eng muhim jihatlaridan biri — bu empatiya, ya'ni boshqalarning his-tuyg'ularini tushuna olish qobiliyatidir. Empatiyaga ega bo'lgan psixolog o'quvchilarning ichki kechinmalarini anglaydi va ularga to'g'ri yordam ko'rsata oladi. Muloqot ko'nikmalari ham psixolog uchun muhimdir. U turli yoshdagi o'quvchilar bilan, shuningdek, o'qituvchilar va ota-onalar bilan samarali muloqot qila olishi kerak. Ochiq, samimiy va hurmatga asoslangan muloqot ishonchli munosabatni shakllantiradi.

Maktab psixologi sabr-toqatli va bardoshli bo'lishi zarur. Chunki u turli xarakterdagi bolalar bilan ishlaydi, murakkab vaziyatlarga duch keladi va har bir holatda xotirjamlikni saqlashi lozim. Mas'uliyat hissi psixolog shaxsining muhim sifatlaridan biridir. U o'z faoliyatida maxfiylikni saqlashi, o'quvchilarning shaxsiy ma'lumotlarini oshkor qilmasligi va etik qoidalarga rioya qilishi kerak.

Kasbiy bilim va malaka psixolog faoliyatining asosini tashkil etadi. U psixologiya fanining nazariy va amaliy asoslarini yaxshi bilishi, zamonaviy metodlardan foydalana olishi lozim. Shuningdek, psixolog doimiy ravishda o'z ustida ishlashi, bilimlarini yangilab borishi kerak. Bu uning professional rivojlanishini ta'minlaydi.

Maktab psixologi ijobiy fikrlovchi va motivator bo'lishi zarur. U o'quvchilarga ishonch bag'ishlaydi, ularni qo'llab-quvvatlaydi va o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Shaxsiy madaniyat va axloqiy qadriyatlar ham psixolog uchun muhimdir. U o'z xulqi, nutqi va munosabati bilan boshqalarga namuna bo'lishi kerak. Stressga bardoshlilik psixolog uchun zarur sifat hisoblanadi. U turli muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qila olishi va o'z hissiyotlarini boshqara bilishi kerak. Maktab psixologi shaxsi uning professional faoliyatida asosiy omil hisoblanadi. Yuqori darajadagi shaxsiy va kasbiy sifatlar orqali psixolog ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning sog'lom rivojlanishiga xizmat qiladi.

Maktab ta'lim tizimi nafaqat bilim berish, balki shaxsni har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan muhim ijtimoiy institut hisoblanadi. Shu jarayonda

maktab amaliyotchi psixologining o'rni beqiyosdir. U o'quvchilarning ruhiy holatini o'rganadi, ularning psixologik rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi va ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Maktab amaliyotchi psixologi — bu o'quvchilar, o'qituvchilar va ota-onalar bilan ishlovchi mutaxassis bo'lib, ularning psixologik muammolarini aniqlash va bartaraf etishda yordam beradi. Psixolog faoliyati ko'p qirrali bo'lib, u diagnostika, profilaktika, maslahat va rivojlantiruvchi ishlarni o'z ichiga oladi.

Psixologning eng muhim vazifalaridan biri — o'quvchilarning psixologik holatini diagnostika qilishdir. Bu orqali o'quvchilarning qiziqishlari, qobiliyatlari, temperamentlari va muammolari aniqlanadi. Diagnostika natijalari asosida individual yondashuv belgilanadi.

Profilaktik ishlar ham psixolog faoliyatining muhim yo'nalishidir. Bu jarayonda o'quvchilar orasida muammoli holatlarning oldini olish, sog'lom psixologik muhitni yaratish va ijobiy xulq-atvorni shakllantirishga e'tibor qaratiladi.

Maktab psixologi o'quvchilarga psixologik maslahat beradi. Individual suhbatlar orqali u o'quvchilarning ichki muammolarini aniqlaydi va ularni hal qilishda yordam beradi. Bu o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Shuningdek, psixolog o'qituvchilar bilan ham faol hamkorlik qiladi. U pedagoglarga o'quvchilar bilan ishlashda psixologik tavsiyalar beradi, murakkab vaziyatlarni hal etishda yordam ko'rsatadi.

Ota-onalar bilan ishlash ham muhim vazifalardan biridir. Psixolog ota-onalarga farzand tarbiyasi, ularning psixologik xususiyatlari va rivojlanishi haqida maslahatlar beradi.

Maktab psixologining yana bir vazifasi — o'quvchilarning kasbga yo'naltirilishiga yordam berishdir. U o'quvchilarning qiziqish va qobiliyatlarini aniqlab, ularga mos kasb tanlashda yo'l-yo'riq ko'rsatadi.

Psixologik treninglar va mashg'ulotlar tashkil etish orqali o'quvchilarda muloqot ko'nikmalari, o'zini boshqarish, stressga bardoshlilik kabi muhim sifatlar rivojlantiriladi.

Maktabda sog'lom psixologik muhitni yaratish psixologning asosiy maqsadlaridan biridir. Ijobiy muhit o'quvchilarning bilim olishiga, o'zini erkin his qilishiga va faol bo'lishiga yordam beradi.

Zamonaviy ta'lim tizimida psixologning roli yanada ortib bormoqda. Chunki bugungi o'quvchilar turli ijtimoiy va psixologik bosimlarga duch kelmoqda. Shu sababli ularga professional yordam zarur. Psixolog o'quvchilarning stress, xavotir, agressiya kabi holatlarini aniqlaydi va ularni bartaraf etish bo'yicha ishlar olib boradi. Bu o'quvchilarning ruhiy salomatligini saqlashga xizmat qiladi.

Ta'lim samaradorligini oshirishda psixologning o'rni katta. U o'quvchilarning o'qishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi, diqqat va xotira jarayonlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Shuningdek, psixolog o'quvchilarning ijtimoiy moslashuviga yordam beradi. Yangi muhitga moslashish, jamoada ishlash, muloqot qilish ko'nikmalari shakllantiriladi. Maktab psixologi iqtidorli o'quvchilarni aniqlash va ularni rivojlantirish bilan ham shug'ullanadi. Bu ularning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun muhimdir.

Shu bilan birga, muammoli o'quvchilar bilan ishlash ham psixologning vazifasidir. Ularning xulq-atvoridagi muammolarni aniqlab, tuzatish choralarini ko'radi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasasining psixologi - bu maktab o'quvchilari bilan shaxsiy, jamoaviy, psixologik ish olib boradigan mutaxassis. Boshqacha qilib aytganda, bu o'qituvchi o'quvchilarning individual muammolarini aniqlay oladi va tengdoshlari yoki o'qituvchilari bilan ziddiyatni yengishga yordam beradi. Bundan tashqari, psixolog ota-onalar bilan muloqotda bo'ladi va o'qituvchilar bilan hamkorlikda ishlaydi, ularga murakkab pedagogik muammolarni hal qilishda yoki kasbiy charchash bilan kurashishda yordam beradi. Shu bilan bir qatorda maktab psixologining asosiy e'tibori doimo bolalarga qaratilgan. Maktab psixologining vazifalariga psixodiagnostika, psixokorreksiya, psixokonsultatsiya, va psixoprofilaktika kiradi. Psixodiagnostika tuzatishni talab qiladigan buzilishlar yoki xususiyatlarni aniqlash imkonini beradi. U rejalashtirilgan tarzda,

shuningdek, maktabga yangi bolalar qabul qilinganda amalga oshiriladi. Bolalarni birinchi sinfga qabul qilishda psixodiagnostika ayniqsa muhimdir: bu bosqichda o'qituvchipsixolog nafaqat psixologik muammolarni (tajovuzkorlik, tashvish, motivatsiyaning etishmasligi), balki tuzatishni talab qiladigan o'quv muammolarini, disleksiya, disgrafiya, diskalkuliya, va hokazo katta mas'uliyat yuklanadi, chunki shunga o'xshash muammolari bo'lgan bola qanchalik tez psixolog bilan ishlay boshlasa, bu qiyinchiliklarni osongina engib o'tish ehtimoli shunchalik yuqori bo'ladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, maktab amaliyotchi psixologi ta'lim tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. Uning faoliyati o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga, sog'lom psixologik muhit yaratishga va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. E.G'oziev.Umumiy psixologiya. Toshkent "O'qituvchi" 2010 y.
2. M.G.Davletshin. Zamonaviy maktab o'qituvchisi psixologiyasi. Toshkent. 1998
3. Adizova T.M.Psixokorreksiya. – Toshkent. Tafakkur.2010.150-b
4. Mahmudova D,A. Psixokorreksiya asoslari. –Toshkent. Fan va texnologiya nashriyoti. 2011. 128-b
5. ZIYO.NET